

ויזרע יצחק

שנה ט'

<p>חופה 18:24</p> <p>ת"א 18:35</p> <p>י"ב 18:17</p>	<p>זמני השבת</p> <p>פניסה</p> <p>יציאה</p> <p>ר"ת</p>	<p>יוצא לאור ע"י מדרשת</p> <p>"ויזרע יצחק"</p> <p>ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל</p>	<p>"ויקהל פקודי" "החדש"</p> <p>הפטרה: "כל העם"</p> <p>כז' אדר תשע"ז</p>
--	---	---	--

הגיגים לפרשת השבוע

"אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם" (שמות לה' א)

מסביר רבינו בחיי את טעם הסמיכות של הפסוק שלפנינו לפסוק "ששת ימים תעשה מלאכה" ואומר שבא הדבר ללמד שאת הדברים הדרושים למלאכת המשכן צוה הקב"ה לעשות בששת ימי המעשה ולא ביום השבת לפי שאין מלאכת המשכן דוחה את השבת. ומה שאמר הכתוב "תעשה" מלאכה ולא אמר "תעשה" לנוכה הוא להורות שבזמן שישראל עושים רצונו של מקום מלאכתם תעשה על ידי אחרים ובזמן שאין ישראל עושים רצונו תעשה אתה בעצמך ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידכם.

"ויבואו האנשים על הנשים" (שמות לה' כב)

לפי התרגום נראה שהאנשים הביאו את התכשיטים של הנשים בעודם על הנשים. ומדוע? וכי לא יכלו להוריד את התכשיטים מעל הנשים? מבאר ה"משך חכמה" על פי מה שאמרו חז"ל שאדם המקדיש כוס לעבודה זרה הכוס מותרת לשימוש להדיוט אך אסורה היא לקודש. ומבואר עוד בחז"ל שמה שאמרו ישראל על העגל "אלהיך ישראל" בלשון רבים "מלמד שאיו לעגלים הרבה". כלומר בכוננתם היתה להביא את שאר התכשיטים לעשות מהם עוד עגלים, אם כך לתכשיטים אלו יש דין של מוקצה לעבודה זרה. לכן הם הביאו את התכשיטים בעודם על הנשים, משום שבתכשיטים אלו אין חשש של מוקצה לעבודה זרה היות שידוע שהנשים לא רצו לתת את נזמיהן לעגל.

"והנשים הביאו את אבני השוהם" (שמות לה' כז)

אמרו חז"ל במדרש שלפי שהתירשלו הנשיאים בנדבה זו ולא הביאו נדבתם אלא לבסוף לכן נחסרה האות יו"ד משמם "והנשאים" חסר כתיב. אומר ה"כלי יקר" שבאמת לא היה לנשיאים להמתין עד לסוף ההתרמה כי יש מצב שכל ישראל יתנו את כל הדרוש למשכן ולנשיאים לא יהיה חלק במשכן. אך מדוע נחסרה דווקא האות יו"ד משמם? לפי שאמר הקב"ה "גבה עיניים ורחב לבב אותו לא אוכל" (תהלים קא' ה) וכאן אצל הנשיאים היתה, ללא ספק, רוח של גאווה במה שאמרו בדרך של התפארות "מי ימלא מה שאנחנו מחסרים אבל אנחנו ממלאים כל מה שהצבור מחסרים" על כן לקח הקב"ה משמם את האות יו"ד כי רק האות הזו היא מהשם הגדול שהיה חקוק בשמם ואת האות הזו לקח ה' מהם לומר שאין כאן מקומו.

"ויעשו כל זככם לב בעשי המלאכה את המושכן" (שמות לו' ז)

לכאורה צריך היה הכתוב לומר "ויעשו כל חכמי לב" בלשון רבים מדוע אומר הכתוב "ויעשו כל חכם לב" בלשון יחיד? מתוך ה"אור החיים" הקדוש שאמנם העושים במלאכה היו רבים, אך אף על פי כן נראה שהמלאכה נעשתה על ידי אדם אחד, הכוונה היא שכאשר רבים עושים מלאכה, ניכר שוני בין המרכיבים ואין הדבר דומה למלאכה שאותה עושה אומן אחד, ובא הכתוב להשמיענו שמלאכת המשכן היתה מושלמת גם מהבחינה הזו, כי הקב"ה נתן בהם חכמה באופן שווה ובהתבוננות חכמה זהה כך שהיו דומים כולם לאיש אחד. וזה גם מסביר מדוע אומר הכתוב בכל פרטי המעשים בלשון יחיד ולא פירש מי הוא זה שעושה, ופשוט הוא שאין הכוונה לבצלאל, כי לא הוא עשה את כל המלאכה, והראיה היא ממה שמדגיש הכתוב "ויעש בצלאל את הארון" (שמות לו' א) אלא הכוונה היא לכל עושי המלאכה, ומזכיר אותם הכתוב בלשון יחיד משום הטעם המבואר.

נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז

אוישיק לוי בן שולה ז"ל נלב"ע יב' סיון תשע"ז דוד כהן בן שמחה ז"ל נלב"ע ד' שבט תשע"ז תנעב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג
תנעב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

"אלה הדברים אשר צוה ה'" (שמות לה א)

מדוע מקדים הכתוב את אזהרת שמירת השבת לפני שמדבר על בנית המשכן? מבאר רבינו החיד"א ב"כסא דוד" על פי מה שאמרו חז"ל שהדבר היה למחרת יום הכפורים בודת משה מהשמים, ובא הכתוב לבשרם שעל ידי שמירת השבת יתכפר להם מה שחטאו בעשיית העגל כמו שאמרו חז"ל על שומר השבת "אפילו עבד עבודה זרה כאנוש מוחלין לו". "אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם" לכפר על העגל, "ששת ימים תעשה מלאכה", שאם תשמרו שבת ותעשו רצונו של מקום, מלאכתכם נעשית על ידי אחרים כמו שאמרו חז"ל (ברכות לה), וזה מה שכתוב "תיעשה מלאכה" על ידי אחרים, "וביום השביעי יהיה לכם קודש", וזה יכפר על חטא העגל.

"לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (שמות לה ג)

מדוע נאסרה מלאכת הבערה באופן מיוחד? מתרץ רבי יהונתן אייבשיץ ב"תפארת יהונתן" שבלוחות הראשונות נאמר שהטעם לשמירת השבת הוא מפני שהבריאה הייתה בשישה ימים, "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש" (שמות כ"א), והיה מקום לומר שרק המלאכות שבריתאן הייתה בששת הימים הללו תהיינה אסורות, אבל הבערת אש שלפי המדרש, התחדשה במוצאי שבת אינה נאסרה בשבת, לכן היה צורך לאסור באופן מיוחד מלאכה זו מיוחד. ואכן בחומש דברים לא נאמר פסוק מיוחד על הבערת אש בשבת, לפי שבלוחות השניות נאמר טעם נוסף לשבת שהוא משום יציאת מצרים, "וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ה' א-להיך משם ביד חזקה ובזרוע נטויה" (דברים ה' טו), לכן לא היה צורך להבדיל בין מלאכת הבערת אש ובין מלאכות אחרות.

"כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה'" (שמות לה ד)

לפי ה"ספורנו" כוונת הכתוב היא שנדיבי הלב יביאו בעצמם את הנדבה לצורך עשיית המשכן ולא שהגבאים ילכו אליהם על מנת לגבות את הנדבה בכח.

"כל הנשים אשר נשא לבן אותנה בזכמה העזים" (שמות לה ו)

"היא היתה חכמה ואומנות יתירה שמעל גבי העזים היו טוין אותם" (רש"י)

מה דחק את רש"י לפרש שהנשים טוו את הצמר בעודו על העזים? מתרץ רבי העשיל ב"חנוכת התורה" שהיה קשה לרש"י הלא מעשה ידי אשה לבעלה אם כן כיצד היתה יכולה להקדישם? אלא שאכן מעשה ידי האשה הוא לבעלה אבל המותר ממעשיה יותר מדמי פרנסתה הוא שייך לה. לפי זה, שאר הנשים שהיו צריכות תחילה לגזוז את הצמר ואחר כך היו מתעסקים בטוויה ובשזירה אזי לא היה להן פנאי לעשות יותר מדאי פרנסתן, אבל נשים אלו שטוו את הצמד בעודם על העזים ולא היו צריכות לבזבז זמן על גזיזת הצמר, אזי היה להם זמן לעשות יותר מלאכה מדאי פרנסתן. ואת החלק הזה הן יכולות היו להקדיש.

"אלה פקודי המושכן... עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן" (שמות לו"א כא)

אומר רבי לוי יצחק מברדיצ'ב ב"קדושת לוי" שהקב"ה משפיע תמיד על עם ישראל חסד ורחמים. ומה שלפעמים בא איזה דבר רע על עם ישראל, הדבר בא רק כדי שבסוף תבוא מזה טובה לעם ישראל, אבל אם לא יבוא מהרעה הזו טובה על עם ישראל אז אין הקב"ה שולח רעה על ישראל, כי מה שהקב"ה שולח רעה לישראל הוא רק כדי שאחר כך תבוא מזה טובה לישראל. הפסוק שלפנינו מרמז על כך, כי, לפי הזוהר, לוי מרמז על מדת המשפט, וכהן רומז על מדת החסד. וזה הרמז "עבודת הלויים" שהיא מדת המשפט, "ביד איתמר בן אהרן הכהן" שהיא מדת החסד, דהיינו שמדת המשפט היא ביד החסד, אם יבוא מזה חסד, אז מדת המשפט עושה לשעה את מדתה, אבל אם לא יבוא מזה מדת החסד אז אין מדת משפט עושה משפטה. וזהו הרמז "אלה פקודי המשכן", כי המשכן רומז על המתקת הדינים, דהיינו המתקת דינים מישראל, הוא כמו עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן.

"כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקדש" (שמות לו"א כב)

מבאר ה"אלשיך" הקדוש שמה שאמר הכתוב: "כל הזהב העשוי למלאכה". כוונתו לומר כמות הזהב שהתנדבו בני ישראל היה בדיוק הכמות של זהב שהיו צריכים למלאכה, אותו השיעור בעצמו היה הנמצא אחרי כן בכל מלאכת הקדש, וזה דבר שלא יקרה כשמדובר במלאכת הדיוט. ולכן אמר הכתוב "מלאכת הקדש".

"כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם" (שמות מ"ב לו"ז)

לפי ה"אבני אזל" כוונת הכתוב ללמד את בני ישראל שבכל המסעות ובכל הטלטולים שיעברו בני ישראל במשך הגלות, עליהם לזכור שהקב"ה לא יטוש אותם ולא יעזב אותם. בזמנים הטובים, "ביום", עמוד הענן הלך לפניהם והנחה אותם במדבר הגלות. גם "בלילה", בזמנים הקשים והחשוכים ימים של עני ורדיפות, יהיה עמוד הענן כאש אשר תאכל את חורשי המזימות נגד בני ישראל.

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם: אליהו בן חמו בר אסתר

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק"

חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו

מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 21:30-30:20

לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315